

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу
moodle.nati.org.ua

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 201 «Агрономія»

Освітня програма 201 «Агрономія»

Рік навчання 1, семестр 1

Форма навчання денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС 4

Денна форма навчання: 14 год. - лекції; 30 год. - семінарські; 76 год. - самостійна робота. Заочна форма навчання: 6 год.- лекції; 6 год.- семінарські; 108 год. - самостійна робота

Мова викладання українська

д-р іст. наук, доцент Сидорович Олександр Сергійович
sydorovith@ukr.net

<http://moodle.nati.org.ua/course/view.php?id=838>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни – послідовне вивчення державно-політичного, соціально-економічного, духовного, етнічного культурного розвитку українського народу в контексті розвитку світової цивілізації з урахуванням профілю закладу освіти.

Завдання вивчення дисципліни:

- Сформувати у студентів цілісне уявлення про історичний розвиток української державності на основі джерел та наукової літератури;
- Закласти підвалини української свідомості;
- Виховати фахівців, здатних аналізувати та використовувати історичний досвід у вирішенні актуальних проблем сучасної України.

дисципліни, що передують: шкільний курс «Історія України».

дисципліни, що забезпечуються: «Філософія», «Етнокультурологія», «Правова культура особистості».

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія»

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 2. здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції.

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 3. Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання економіки й права.

ПРН 5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції, семінарські, самостійна робота)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1. Державотворчі процеси на землях України в давні часи та Середньовіччі				
Тема 1. Феномен історії української державності	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0/9	Знати понятійно-категоріальний апарат, завдання та методологію історії. Вміти користуватися періодизацією історії української державності. Володіти історичною схемою М. Грушевського. Розуміти основні етапи розвитку української національної	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	4 балів

		історичної думки, стан та перспективи сучасної історичної науки в Україні.		
Тема 2. Додержавний період в історії України	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0/9	Вміти визначати доісторичний (додержавний) період в історії людства. Знати: первісні громадські та державні утворення на терені України; держава антів; зародження праслов'янського етногенезу; трипільська культура; автохтонність українців.	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	4 балів
Тема 3. Україна-Русь (IX ст. – перша половина XIV ст.)	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0/9	Знати: походження стародавніх слов'ян; східні слов'яни: становлення та етногенез; початок Київської Русі; внутрішні і зовнішні фактори розвитку Давньоруської держави; розробленість давньоруських земель; розпад України-Руси; продовження процесу формування української народності; виникнення українського етносу; Галицько-Волинське князівство – спадкоємець державних і соціокультурних традицій Київської Русі.	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	4 балів

Модульна письмова робота 1				5
Разом за змістовим модулем 1				17
Модуль 2 Державотворчі процеси в литовсько-польську добу. Козацька державність				
Тема 4. Литовсько-польська доба української історії (друга половина XIV ст. – перша половина XVII ст.)	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0/9	Розуміти причини інкорпорації України-Руси Литвою. Знати державно-політичний, економічний, культурний і релігійний вплив українських земель на Литву; Кревська та Городельська унії; боротьба Литовського і Московського князівства за давньоруську спадщину. Аналізувати взаємовідносини з Кримським ханством та захоплення українських земель Польщею. Люблінська унія. Виникнення і наростання національної, соціальної і релігійної конфронтації. Завершення формування української народності.	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	4 балів
Тема 5. Козацьке державотворення (друга половина XV-XVIII ст.)	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Розуміти причини виникнення та розвитку козацтва Знати характерні риси Запорізької Січі як центра консолідації українських національних сил.	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання	4 балів

		Національно-визволена боротьба українського народу. Володіти періодизацією української національної революції. Знати характер, мету і наслідки Переяславської угоди 1654 р. Діяльність Б. Хмельницького: різноманітність оцінок. Українська козацька держава у геополітичних інтересах Польщі, Росії, Кримського ханства. Туреччини. Велика Руїна. І. Мазепа. Гетьманщина. Імперська політика Росії, Пруссії та Австрії в Європі у XVIII ст. Три поділи Польщі.	самостійної роботи.	
Модульна письмова робота 2				5 балів
Разом за змістовим модулем 2				13
Модуль 3. Боротьба за українську державність у XIX – пер. пол. XX ст.				
Тема 6. Україна під владою Російської та Австро-Угорської імперії наприкінці XVIII ст. – початку XX ст.	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Знати об’єктивні тенденції входження України до державних структур Російської та Австрійської імперій. Державно-правовий і політичний статус і стан України у складі Російської імперії. Утворення єдиного національно-господарського комплексу. Аналізувати етапи формування модерної української нації; назрівання	Написання доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій, підготовка словника термінів. Виконання самостійної роботи.	4 балів

		загальнонаціональної кризи на початку XX ст. Український політичний рух та його основні течії. Аналізувати національно-культурне відродження й боротьба за національне визволення українського народу в діяльності різних політичних сил; австро-угорську політику у західноукраїнських землях; антивоєнний рух народних мас..		
Тема 7. Боротьба за відродження державності України (1917-1920 рр.)	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Знати основні тенденції української революції; національно-політичні сили в українській революції. Розуміти платформу Української Центральної ради у відносинах з Росією. Дипломатичне визнання УЦР. Трансформація революційних процесів у військове протиборство за владу в Україні. Брестський мир. Гетьманат та Директорія. Селянський повстанський рух. Встановлення влади рад в Україні. Аналізувати процес державотворення в Україні; основні наслідки української	Написання доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій, підготовка словника термінів. Виконання самостійної роботи.	4 балів

		національної революції.		
Тема 8. Україна в умовах становлення комуністичного режиму (міжвоєнний період).	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Знати тенденції розвитку Україна в системі міждержавних відносин на початку 20-х років. УСРР як суб'єкт міжнародного права. УРСС у системі «договірної федерації». Аналізувати процес входження УРСС до складу Радянського Союзу; НЕП в Україні: зміст та наслідки. Прискорена індустріалізація та примусова колективізація. Розуміти причини Голодомору 1932-1933 рр.; політичних репресій 30-х років; тоталітаризм як політичний режим в Україні: його сутність та механізм реалізації. Посилення імперський тенденцій в ідеології та політиці.	Написання доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій, підготовка словника термінів. Виконання самостійної роботи.	4 балів

Тема 9. Україна у Другій світовій війні та першому повоєнному десятилітті	Денна форма 1/2/6 Заочна форма 0,5/0,5/9	Розуміти причини кризи Версальсько-Вашингтонської системи. Підготовка до Другої світової війни. Вміти визначати місце України в політиці інших держав. Аналізувати розгортання руху опору в Україні. Роль СРСР та антигітлерівської коаліції в розгромі фашистської Німеччини. Визволення України. Внесок народу України та інших народів СРСР у перемогу над фашизмом. Уроки Другої світової війни та її геополітичні наслідки. Активна роль УРСР у світовій політиці. Завершення збирання основних етнічних земель українського народу в межах єдиної держави. Політика «холодної війни». Формування системи Схід-Захід. Утворення політико-військових блоків. Труднощі відбудови народного господарства. Аналізувати посилення тоталітарно-бюрократичних тенденцій у громадсько-політичному житті 40-50-х років.	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	4 балів
Модульна письмова робота 3				5

Разом за змістовим модулем 3				21
Модуль 4. Україна в другій половині XX ст. – на початку XXI ст. Становлення Незалежності				
Тема 10. Україна у 60-80-ті роки XX ст.	Денна форма 1/4/8 Заочна форма 0,5/0,5/9	Знати особливості розвитку суспільно-політичного життя. Аналізувати реформи М. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер. Застійні тенденції в економічному та соціально-політичному житті України. Діяльність П.Є. Шелеста та В.В. Щербицького. Зародження дисидентства в Україні. Розрізняти правозахисний рух. Релігійне дисидентство. Спроби М. Горбачова реформувати суспільство на шляхах демократії, гласності. Невдача реформ у СРСР, інших соціалістичних країнах. Наростання відцентрових тенденцій і розпад СРСР.	Написання доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій, підготовка словника термінів. Виконання самостійної роботи.	4 балів

Тема 11. Розвиток незалежної України	Денна форма 1/4/8 Заочна форма 0,5/2/9	Знати об’єктивні і суб’єктивні причини розпаду СРСР. Боротьба України за незалежність. Аналізувати активізацію суспільно-політичного життя. Вибори 1990 р. до Верховної Ради УРСР. Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Розуміти особливості референдуму і президентські вибори 1991 р. Особливості ринкових реформ в Україні в 90-х роках. Спроби подолання системної кризи в економіці, політиці, соціальному та духовному житті. Політичні та соціальні трансформації 90-х років – першій пол.. ХХІ ст. в Україні. Конституційний процес. Економіка, культура, мистецтво, освіта на початку ХХІ ст. Зовнішня політика Української держави 90-х – 2000-х років. Аналізувати особливості боротьби з російською агресією 2014-2024 рр.	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, есе, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	6 балів

Тема 12. Аграрний сектор економіки України: історія та сучасність	Денна форма 1/4/6 Заочна форма 0,5/1/9	Аналізувати вплив орного землеробства та тваринництва на зародження державності на українських землях. Розрізняти особливості земельного питання в період литовсько- польського панування. Козацьке землеволодіння в період Гетьманщини. Форми землеволодіння і землекористування у XIV-XIX ст. (панщина, кріпацтво, фільфарок, слобода Розуміти особливості колгоспно- радгоспної системи землекористування Знати характерні риса аграрних реформ і землекористування на сучасному етапі		4
Модульна письмова робота 4				5
Разом за змістовим модулем 4				19
Всього за навчальну роботу				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (інтерактивне викладення теоретичного матеріалу з використанням презентацій за допомогою мультимедійних засобів); семінарські заняття (доповіді, обговорення теоретичних питань, групова робота, колоквіуми), самостійна робота (вивчення рекомендованих джерел, опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до написання модульних робіт, виконання індивідуальних завдань в тому числі в рамках діяльності студентського гуртка «Стежками Геродота»).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Таблиця 1.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

Таблиця 2.

Формування загальної оцінки за курс (денна форма навчання)

Максимальна кількість балів	50 балів (поточний контроль) сума балів оцінок за відповіді на семінарських заняттях, роботу на лекціях та виконання завдань	20 балів (модульний контроль) – письмова робота (есе)	30 балів (підсумковий контроль) - сума балів оцінок за теоретичні питання та/або практичні завдання
Мінімальний пороговий рівень	42 балів (поточний контроль)	6 балів (модульний (проміжний) контроль)	18 балів (підсумковий контроль)

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських (практичних) заняттях, робота/присутність на лекції і письмові модульні роботи.

Оцінювання роботи на семінарських заняттях здійснюється за шкалою від «0» до «3»; робота/присутність на лекції від «0» до «1»; письмові модульні роботи – від «0» до «5». Загальна оцінка за окрему тему становить 4 бали і формується як середнє арифметичне аудиторної та індивідуальної/самостійної роботи (за винятком теми 11, де загальна оцінка становить 6 балів, оскільки передбачено проведення двох семінарських занять).

Таблиця 3.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Додаткові критерії, які можна врахувати	Навички спілкування: чіткість викладу, використання різноманітних мовних засобів, впевненість у собі. Навички презентації: використання наочних матеріалів, вміння зацікавити аудиторію. Вміння працювати в команді: здатність співпрацювати з іншими студентами, вислуховувати інші думки.
3 бали	Студент демонструє глибоке розуміння теми. Відповідь є структурованою, логічною та аргументованою. Використовується точна і різноманітна наукова термінологія. Студент демонструє здатність аналізувати інформацію, порівнювати різні точки зору та робити висновки. Відповідь містить оригінальні міркування та ідеї. Студент впевнено відповідає на запитання, проявляє ініціативу в обговоренні теми.
2 бали	Студент має загальне уявлення про тему, але знання неглибокі. Відповідь містить деякі фактичні помилки. Структура відповіді недостатньо чітка. Використання наукової термінології обмежене.
1 бал	Студент має дуже обмежене розуміння теми. Відповідь містить значні фактичні помилки. Відсутня чітка структура відповіді. Не використовується наукова термінологія.

0 балів	Студент не готовий до відповіді або демонструє повне незнання теми. Відсутнє будь-яке розуміння поставленого питання.

Здобувач вищої освіти має бути оцінений не менш як з 60% семінарських (практичних) занять, передбачених навчальним планом. У випадку, якщо здобувач вищої освіти не був оцінений з відповідної кількості занять, він отримує 0 балів за кожне заняття, з якого мав бути оцінений.

При цьому здобувачу вищої освіти може бути зараховано виконання індивідуальних завдань за певне заняття якщо він не був оцінений за результатами проведення семінарського (практичного) заняття.

Основними видами індивідуальних завдань є: підготовка доповідей, рефератів; робота із описом і комплектуванням експонатів в музейному комплексі Ніжинського агротехнічного інституту в межах діяльності студентського наукового гуртка «Стежками Геродота» тощо.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Проміжний контроль проводиться у формі написання модульної роботи у вигляді есе і складається з 2 питань, що взяті із різних тем, що обговорювались на лекціях поточного модулю. Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою від «0» до «5». У разі, якщо здобувач вищої освіти за проміжний контроль отримав менше ніж 1,5 бали, то він вважається таким, що не склав проміжний контроль.

Критерії оцінювання модульної роботи представлено у табл. 4.

Таблиця 4.

Критерії оцінювання модульної роботи	
Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Робота виконана відмінно. Матеріал поданий на високому науковому рівні, з використанням оригінальних підходів та аргументів. Продemonстровано глибоке розуміння теми, вміння аналізувати складні історичні процеси, формулювати власні висновки та критично оцінювати різні точки зору.
4 бали	Робота виконана добре. Матеріал поданий структуровано, логічно, з використанням наукової термінології. Продemonстровано вміння аналізувати історичні джерела, формулювати власні висновки.
3 бали	Робота виконана задовільно. Матеріал поданий логічно, але є деякі неточності. Використані додаткові джерела інформації, але їх аналіз недостатній.
2 бали	Робота виконана частково, але містить значні недоліки. Матеріал поданий неструктуровано, з деякими фактичними помилками. Відсутнє глибоке розуміння теми.
1 бал	Робота виконана формально, без дотримання вимог до оформлення. Матеріал поданий безсистемно, з численними фактичними помилками. Відсутні власні міркування.
0 балів	Робота не виконана або не відповідає вимогам завдання. Відсутні будь-які ознаки розуміння теми.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Максимальна кількість балів за виконання будь-якого з видів індивідуальних завдань складає 5 балів.

Критеріями оцінювання роботи з літературними джерелами є здатність студента збирати джерельну інформацію та критично її опрацьовувати. Оцінювання доповіді (реферату) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання

теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Окрім цього може бути зараховано робота із описом і комплектуванням експонатів в музейному комплексі Ніжинського агротехнічного інституту в межах діяльності студентського наукового гуртка «Стежками Геродота».

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Семестрові экзамени в усній проводять за білетами. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання і 10 тестів. Критерії оцінювання теоретичних питань, які входять до підсумкового контролю, наведено у табл. 4. Кожна вірна відповідь на тестове питання оцінюється в 1 бал.

Результат екзаменаційного контролю визначається як сума балів, які здобувач отримав за кожне з питань (завдань) екзаменаційного білета. Якщо здобувач вищої освіти отримав недостатню кількість балів з поточного контролю (менше 36 балів) або не склав проміжний контроль, він не допускається до складання семестрового екзамену, а у відомості обліку успішності виставляється оцінка «незадовільно». У разі, якщо здобувач вищої освіти за екзамен отримав бал менше, ніж 18, то він вважається таким, що не склав екзамен. У графі «атестація» виставляється 0 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПО КУРСУ

Основна література

1. Бойко Олександр. Історія України. Академія, 2023, 560 с.
2. Голубець Микола. Велика історія України. У 2-х томах. Центр учбової літератури, 2021. 400 с.
3. Грицак Ярослав, Подолати минуле: глобальна історія України. Київ, Портал. 2022. 432 с.
4. Дорошко Микола. Історія України. Курс лекцій. Самміт-Книга, 2021. 472 с.
5. Кралюк Петро, Красовицький Олександр. 10 розмов про історію українських земель. Фоліо, 2023. 240 с.
6. Крупницький Борис. Основні проблеми історії України. АДЕФ-Україна, 2020. 388 с.
7. Мицик Юрій, Бажан Олег. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. Кліо, 2022. 688 с.
8. Наш Григорій. Історія українського народу. Центр учбової літератури, 2022. 250 с.
9. Сергійчук Володимир. Нариси з історії України. Ліра-К, 2022. 660 с.
10. Січинський Володимир. Чужинці про Україну. Центр учбової літератури, 2021. 254 с.
11. Тетарчук Інна, Історія України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Центр учбової літератури, 2021. 188 с.
12. Яневський Данило, Красовицький Олександр. 10 розмов про історію України та світу. Фоліо, 2022. 240 с.
13. Сидорович О.С. Плани семінарських занять до дисципліни «Історія української державності» для студентів спеціальності 201 «Агрономія» та 204 "Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва" Ніжин: НАТІ, 2023. 26 с.

Додаткова література

1. Сидорович О.С., Литовченко В.П. Побутове обслуговування сільського населення України в системі споживчої кооперації (друга половина 1940-х–1960-і роки.): структурні трансформації та результати. Eminak: Scientific Quarterly Journal. 2024. № 4. С. 160 – 176 [https://doi.org/10.33782/eminak2024.4\(48\).757](https://doi.org/10.33782/eminak2024.4(48).757)
2. Сидорович О.С. Продаж алкогольних виробів в українському селі в другій половині 1940-х – 1980-х роках (на матеріалах діяльності Укоопспілки) Етнічна історія народів Європи: збірник наукових праць / КНУ імені Тараса. – К.: КНУ, 2021. – Вип. 65. – С. 104-109. <https://doi.org/10.17721/2518-1270.2021.65.12>

3. Сидорович О.С. Сучасні підходи до викладання дисципліни «Історія української державності» у вищій школі. Глобальні та національні тенденції у галузі наук про життя: збірник наукових праць. Ніжин: НДУ Гоголя, 2022. С. 270. – С. 253 – 254.